

Organizacja aktywności pro bono w polskich kancelariach prawnych.

Wyniki ankiety przygotowanej przez Centrum Pro Bono
i Polski Związek Pracodawców Prawniczych.

Zadaliśmy kancelariom 7 rozbudowanych pytań. Odpowiedzi wskazać miały sposoby organizacji pomocy pro bono w firmach prawniczych, a także rodzaje podmiotów i spraw, w jakich najchętniej kancelarie pomocy udzielają. Na podstawie odpowiedzi 17 kancelarii (Spaczyński Szczepaniak i Wspólnicy, Weil Gotshal&Manges, Wierzbowski Eversheds Sutherland, Bird&Bird, Peter Nielsen &Parnters, BNT attorneysat law, Clifford Chance, Kancelaria Filipek&Kamiński, K&L Gates, Linklaters, Leśnodorski Ślusarek i Wspólnicy, Polowiec i Wspólnicy, Wardyński i Wspólnicy, White&Case, Domański Zakrzewski i Palinka, GideLoyretteNoel, Sołtysiński, Kawecki & Szlęzak) powstało poniższe zestawienie. Pomoc pro bono według naszej definicji to każda działalność nieodpłatna z wykorzystaniem merytorycznej wiedzy prawniczej, w odpowiedziach natomiast czasami pojawiły się także działania z zakresu CSR.

1. Czy decyzja o zaangażowaniu w pracę pro bono jest podejmowana na poziomie krajowym czy światowym?

W każdej z kancelarii taka decyzja jest podejmowana na poziomie krajowym. Pytanie zostało sformułowane dlatego, że w gronie badanych wiele było firm globalnych. Wśród tych kancelarii można właśnie wyróżnić dodatkowo poziom światowy, szczególnie w przypadku tzw. conflictcheck.

Bird&Bird: *Decyzja podejmowana jest na poziomie krajowym, jednak z uwzględnieniem wytycznych wynikających z globalnych polityk dotyczących zaangażowania w inicjatywy CSR.*

K&L Gates: *Decyzja jest podejmowana na poziomie krajowym w stosunku do spraw krajowych, natomiast tzw. conflictcheck sprawdzany jest na poziomie globalnym.*

Linklaters: *Decyzja o zaangażowaniu w pracę pro bono podejmowana jest na poziomie krajowym, jednak przed tym przeprowadzany jest tzw. conflictcheck poziomie ponadkrajowym.*

GideLoyretteNouel: *Na poziomie międzynarodowym – ogólna decyzja o zaangażowaniu kancelarii w działalność pro bono; powołanie fundacji Gide Pro Bono. Na poziomie krajowym – szczegółowe decyzje o wyborze rodzaju działalności pro bono w ramach danego biura kancelarii.*

Clifford Chance: *I na poziomie krajowym i międzynarodowym. Clifford Chance ma globalną politykę pro bono, która następnie, zgodnie z wizją poszczególnych biur jest implementowana na poziomie krajowym*

2. Czy w kancelarii jest powołany koordynator pro bono? Jeśli tak, to czy jest to prawnik/prawniczka, czy osoba z działu PR/marketingu?

W zdecydowanej większości kancelarii koordynatorami pro bono są prawnicy, często partnerzy zarządzający. W nielicznych firmach pro bono koordynują pracownicy działu PR/Marketing (Gide, Wierzbowski Eversheds Sutherland). W kancelarii Clifford Chance warszawskie biuro jest wyjątkiem, bo koordynatorką jest adwokat, a w biurach na całym świecie są to raczej pracownicy działu PR. Zdarzają się kancelarie, gdzie nikt pro bono nie koordynuje, chociaż taka działalność ma miejsce – ale są to przypadki odosobnione.

Kancelaria Sołtysiński Kawecki & Szlęzak nie ma koordynatora pro bono. Każdy z partnerów odpowiedzialnych za swoją praktykę prawa podejmuje indywidualne decyzje o ewentualnym zaangażowaniu swojego zespołu w pracę pro bono.

WeilGotshal&Manges: *Kancelaria powołała w ramach warszawskiego biura wewnętrzny komitet pro bono oraz koordynatora pro bono - jest nim Roman Rewald, adwokat amerykański i emerytowany partner w Weil, którego w bieżących działaniach wspiera mec. Jerzy Bombczyński.*

K&L: *Tak, w każdym biurze na świecie jest powoływany koordynator pro bono, jest to prawnik. Wszyscy oni tworzą Komitet pro bono.*

W&C: *Globalnie istnieje cały dział zajmujący się Pro Bono/CSR, w Warszawie jeden z Partnerów jest koordynatorem prac Pro Bono*

3. Czy w pracę pro bono może być zaangażowany każdy prawnik w kancelarii?

We wszystkich kancelariach w pracę pro bono może, a w niektórych (Weil, Wite&Case) nawet powinien być zaangażowany każdy prawnik. W kancelarii Bird&Bird młodszy prawnicy działają pod nadzorem starszych prawników.

Weil Gotshal&Manges: *Naszym założeniem jest, żeby każdy prawnik pracujący w Weil poświęcał przynajmniej 20 godzin rocznie na świadczenie pomocy pro bono.*

4. Jak kwalifikujecie Państwo zaangażowanie swoich prawników w pracę pro bono?

a) czy praca pro bono jest rejestrowana w systemach kancelarii, czy jest to zupełnie samodzielna aktywność prawnika?

Kancelarie rejestrują pracę pro bono w systemie, jak każdą inną sprawę dla klienta komercyjnego (nadany numer) ale bywa, że prawnicy kancelarii angażują się także w taką działalność samodzielnie (Bird&Bird).

Różnice pojawiają się w kwalifikowaniu pracy pro bono jako tzw. billablehours. Tylko w kancelarii Polowiec i Wspólnicy, Filipek&Kamiński, Linklaters i Weil pro bono jest kwalifikowane jako billablehours.

b) czy pomoc pro bono jest zaliczana do billablehours?

Pozostałe kancelarie albo nie kwalifikują czasu pracy pro bono w żaden sposób, albo kwalifikują go alternatywnie:

Linklaters: na godziny pro bono przewidziany jest limit zaliczany do chargeablehours

K&L Gates: Czas jest zaliczany do tzw. creditablehours

Kancelaria Sołtysiński Kawecki Szlęzak planuje stworzyć nową kategorię godzin.

W innych kancelariach mimo braku statusu billablehours – pro bono wliczane jest do oceny rocznej, lub może być podstawą do przyznania premii.

c) czy zaangażowanie w pracę pro bono jest uznawane/honorowane przez kancelarię w jakikolwiek sposób (np. przyznaniem nagrody/wyróżnień)?

W wielu kancelariach przyznawane są za pracę pro bono wyróżnienia, bonusy, a nawet premie finansowe (Filipek&Kamiński).

Bird&Bird: *zaangażowanie w pracę pro bono może być honorowane przez kancelarię. W kancelarii funkcjonuje szereg programów motywacyjnych oraz inicjatyw promujących aktywność na różnych polach.*

Peter Nielsen & Partners: *uwzględniane w całości ocenie pracy prawnika*

K&L Gates: *Każdy prawnik jest zachęcany jest do przepracowania minimum 20 godzin pro bono rocznie. Za przepracowanie ponad 50 godzin rocznie przyznawane jest specjalne wyróżnienie.*

Linklaters: *Praca Pro bono jest dostrzegana i doceniana w kancelarii. W biurze warszawskim nie praktykowano dotąd przyznawania nagród/wyróżnień za pracę pro bono*

Wardyński i Wspólnicy: *przyznawane są wyróżnienia*

White&Case: *Jest brane pod uwagę przy przyznawaniu bonusów rocznych, plus oddzielnie jest nagradzane i honorowane w Firmie w różny sposób.*

5. Jakie kryteria biorą Państwo pod uwagę przy wyborze spraw pro bono?

a) np. czy kancelaria pomaga tylko niezamożnym organizacjom?

Kryterium zamożności organizacji nie jest powszechnie stosowane, jednak są kancelarie, które zdecydowanie nie są skłonne pomagać organizacjom, które prowadzą działalność gospodarczą i które stać na pomoc odpłatną (Peter Nielsen & Partners). Zwykle kancelarie kierują się kryterium przedmiotu działalności organizacji – wolą pomagać tym NGO'som, które zajmują się tematyką bliską sercu prawnika, lub z dziedziny, z jakiej dana osoba jest ekspertem. Jest kilka firm, które świadczą pomoc pro bono dla dużych i rozpoznawanych instytucji kultury, takich jak muzea i galerie. Zwykle cel i przedmiot działalności organizacji jest najważniejszym kryterium.

WierzbowskiEversheds Sutherland: *Bierzemy pod uwagę przede wszystkim zakres (dziedzinę) porady oraz dostępność prawników – specjalistów w danej dziedzinie.*

Bird&Bird: *Podstawowym kryterium wyboru spraw jest możliwość rzetelnego udzielenia pomocy w świetle kompetencji posiadanych przez prawników kancelarii, a także aktualne obłożenie pracą realizowaną na rzecz klientów kancelarii.*

K&L Gates: *Praktycznie pomagamy niezamożnym organizacjom, jak również niezamożnym osobom fizycznym.*

Wardyński i Wspólnicy: *Kancelaria pomaga pro bono organizacjom, które zajmują się problemami ważnymi z punktu widzenia społeczeństwa obywatelskiego i państwa prawa. Kancelaria nie ma polityki pomocy tylko niezamożnym organizacjom, jednak w pierwszej kolejności pomaga tym podmiotom, które najbardziej tego potrzebują.*

White&Case: *pomagamy różnym organizacjom, również osobom fizycznym, organizacjom charytatywnym, kulturalnym, etc.*

b) czy ma znaczenie jakimi sprawami zajmuje się organizacja?

Większość kancelarii wskazuje, że istotna jest wiarygodność danej organizacji. Niektóre firmy nie chcą angażować się w pomoc NGO'som uwikłanym w spory lokalne (Peter Nielsen & Partners). Kancelaria Wierzbowski Eversheds Sutherland nie pomaga organizacjom religijnym i politycznym, natomiast w przypadku Bird&Bird przedmiot działalności, w tym zaangażowanie w konkretne działania, może mieć także znaczenie przy ocenie ewentualnego konfliktu interesów czy możliwości podjęcia się sprawy w świetle innych, bardziej szczegółowych zasad tzw. compliance. Kancelaria Leśnodorski Ślusarek i Wspólnicy najchętniej pomaga organizacjom, które prowadzą działalność istotną z punktu widzenia interesu społecznego i obrony praw obywatelskich, a także w ciekawych sprawach precedensowych.

c) czy preferowane są organizacje prestiżowe, medialne, rozpoznawane w przestrzeni publicznej?

Kancelarie nie biorą co do zasady pod uwagę tego kryterium jako najważniejszego, natomiast czasami bywa tak, iż łatwiej namówić do danej sprawy prawnika wtedy, gdy pomoc ma być świadczona na rzecz dużej, rozpoznawalnej organizacji.

d) czy preferują Państwo udzielanie doraźnej pomocy, czy stałą współpracę z konkretną organizacją?

Niektóre kancelarie deklarują, że wolą stałą współpracę z daną organizacją (Weil Gotshal&Manges, Leśnodorski Ślusarek i Wspólnicy, Wardyński i Wspólnicy).

Bird&Bird: *Możliwość udzielenia pomocy doraźnej oceniana jest w każdym indywidualnym przypadku, zaś współpraca z konkretną organizacją (w tym organizacją, która sama jest koordynatorem wsparcia dla innych podmiotów) pozwala lepiej przewidzieć możliwość zaangażowania w potrzebną pomoc, a także szybciej odpowiedzieć na ewentualną potrzebę. Stąd kancelaria preferuje współpracę z konkretnymi organizacjami, jednak nie wyklucza pomocy udzielanej doraźnie.*

Kancelaria Polowicz i Wspólnicy z kolei woli doraźną pomoc różnym podmiotom.

Pozostałe kancelarie nie mają wyraźnych preferencji w tej kwestii.

6. Jaki rodzaj wsparcia pro bono preferuje Państwa kancelaria?

a) Czy pomagają Państwo osobom indywidualnym - podopiecznym fundacji czy stowarzyszeń? W jaki sposób? (prosimy o podanie przykładów takiej pomocy)

Zwykle kancelarie pomagają organizacjom, jednak bywa, że pomoc udzielana jest też osobom indywidualnym –podopiecznym organizacji. Często też w ramach takiej pomocy organizowane są akcje charytatywne na rzecz osób fizycznych.

Weil Gotshal&Manges: Kancelaria pomaga również osobom indywidualnym (np. w zakresie upadłości konsumenckiej). Ponadto kancelaria angażuje się w działania o charakterze wsparcia charytatywnego dla wybranych instytucji i organizacji, takich jak domy dziecka.

Wierzbowski Eversheds Sutherland: Tak. Regularnie angażujemy się w akcje charytatywne Fundacji Między Niebem a Ziemią, która pomaga nieuleczalnie chorym dzieciom i ich rodzinom. Corocznie pracownicy kancelarii organizują bożonarodzeniową składkę – w postaci darów rzeczowych i finansowych – na rzecz wybranego podopiecznego Fundacji. Dodatkowo, od wielu lat z okazji Międzynarodowego Dnia Kobiet, w ramach akcji EverydaySHEro, mianujemy „codzienną bohaterkę” jedną z opiekunek dzieci będących podopiecznymi Fundacji i razem z pracownikami kancelarii spełniamy jedno z jej marzeń.

Bird&Bird: Do tej pory kancelaria preferowała wsparcie udzielane organizacjom, jednak prawnicy kancelarii – także w ramach swojej własnej działalności – angażują się w pomoc osobom indywidualnym.

BNT Zamorska i Partnerzy: Pomagamy organizacjom, ale też osobom indywidualnym, ale często takim, które nie są podopiecznymi fundacji czy stowarzyszeń.

K&L Gates: Pomagamy osobom fizycznym, np. sprawa wielotorowej, w tym międzynarodowej, pomocy obywatelce polskiej w zakresie egzekucji zaległych zobowiązań alimentacyjnych przysługujących jej i niepełnoletnim dzieciom od dłużnika, będącego obywatelem portugalskim; sprawa sądowa o eksmisję, gdzie występowaliśmy po stronie pozwanej; reprezentowanie osób fizycznych przed Międzynarodowym Trybunałem Praw Człowieka, reprezentowanie zawodnika przed Trybunałem Arbitrażowym ds. Sportu w Lozannie.

Linklaters: Prawnicy kancelarii angażują się w różnego rodzaju pomocy, w tym dla osób fizycznych (np. pomoc zadłużonemu emerytowi w postępowaniu z lichwiarzem).

Leśnodorski Ślusarek i Wspólnicy: Pomagamy fundacjom i stowarzyszeniom, które się do nas zgłaszają z konkretnymi przypadkami. Współpracujemy bądź współpracowaliśmy z: 25 lat Fundacji dla Polski, Fundacją Marka Kamińskiego, Helsińską Fundacją Praw Człowieka, Rak'n'Roll, Normalnym Państwem, Fundacją Ogród Nadziei, Centrum Pro Bono, Projektem: Polska, SAR-em, Stowarzyszeniem Przyjaciół Muzeum Narodowego oraz Habitat for Humanity. Wspieraliśmy znanego dziennikarza, który padł ofiarą nielegalnej działalności służb specjalnych. Prowadziliśmy precedensową sprawę dotyczącą ujawnienia tożsamości znanej blogerki spraw politycznych przeciwko jednemu z polskich dzienników. Reprezentowaliśmy Polaka z Białorusi bezpodstawnie pozbawionego Karty Polaka przez polską administrację oraz rodziców kilkuletniej dziewczynki, która zginęła po potrąceniu przez samochód w czasie przechodzenia przez jezdnię. Występowaliśmy też jako pełnomocnicy osób publicznych w sprawach o ochronę dóbr osobistych, które były istotnym głosem w dyskusji o jakości debaty publicznej w naszym kraju. Prowadzona przez zespół LSW na zasadach pro bono sprawa historyka z IPN, który napisał krytyczną recenzję książki historycznej prof. KUL, była objęta Programem Spraw Precedensowych Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka. Reprezentujemy Fundację Instytut Reportażu w głośnym medialnie sporze bojkotu konsumenckiego browaru Ciechan.

Polowiec: pomagamy indywidualnie oraz prowadzimy współpracę z RPO.

Wardyński i Wspólnicy: Kancelaria pomaga również osobom indywidualnym. Obecnie prowadzimy trzy postępowania sądowe dla dwóch osób fizycznych, które opieką objęła Helsińska Fundacja Praw Człowieka. W zeszłym roku pomagaliśmy podopiecznej Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej, której groziło wydalenie z lokalu socjalnego (korespondowaliśmy i spotykaliśmy się z burmistrzem oraz innymi przedstawicielami Urzędu Miasta, braliśmy udział w wizjach lokalnych).

White&Case: *Działaliśmy pro bono na rzecz dwóch rodzin Polaków z Kazachstanu, w pomyślnym zakończeniu procedur podatkowych związanych z repatriacją do Polski (zakończone w lutym 2015). Członkowie obu rodzin są polskimi repatriantami z Kazachstanu, których przodkowie zostali wysiedleni z dawnych terenów RP po 1921 roku. Po latach starań rodzinom, które pomocą prawną pro bono objęła kancelaria White & Case, udało się wrócić do Polski. Powrót do ojczyzny wiązał się jednak ze skomplikowaną i długotrwałą procedurą podatkową. Zgodnie z art. 12 ust. 1 ustawy o repatriacji z dnia 9 listopada 2000 roku, jednym z warunków powrotu do kraju jest posiadanie lub zapewnienie lokalu mieszkalnego w Polsce. Z oczywistych względów, z reguły rodziny Polaków wysiedlonych na tereny dawnych republik ZSRR, w tym w szczególności Kazachstanu, nie są w stanie sami zapewnić sobie lokali mieszkalnych w Polsce. Dlatego ten warunek jest na ogół spełniany dzięki ofiarności gmin, polskich firm lub osób fizycznych, które zobowiązują się zapewnić lokum powracającym polskim rodzinom. Obydwie rodziny objęte pomocą pro bono przez White & Case mogły spełnić warunek posiadania w Polsce lokalu mieszkalnego dzięki warszawskiemu deweloperowi, który podarował im dwa mieszkania na wybudowanym przez siebie osiedlu w Warszawie. Nabycie lokali mieszkalnych w drodze darowizny pozwoliło dwóm wielopokoleniowym rodzinom odzyskać polskie obywatelstwo i na stałe osiedlić się w ojczyźnie. Taka darowizna podlega jednak podatkowi od spadków i darowizn w wysokości kilkunastu procent wartości darowanego lokalu. Oznaczało to, że każda z rodzin musiałaby zapłacić podatek w wysokości blisko 100 tys. złotych. Ani ustawa o repatriacji ani przepisy prawa podatkowego nie przewidują zaś żadnych ulg, zwolnień czy uproszczonych procedur podatkowych dla repatriantów nabywających lokal w drodze darowizny w celu spełnienia ustawowych warunków repatriacji. Biorąc zaś pod uwagę sytuację finansową repatriantów z dawnych republik ZSRR, którzy zaczynają w Polsce życie „od zera”, zapłacenie podatków w takiej wysokości jest praktycznie niemożliwe. W przypadku rodzin objętych pomocą prawną pro bono przez White & Case, prowadzenie egzekucji podatku od darowizn w takiej wysokości groziłoby zachwianiem podstaw ich egzystencji. Pomagaliśmy obydwu rodzinom w przeprowadzeniu postępowania przed organami podatkowymi w sprawie umorzenia zaległego podatku od darowizn. Aby podatek mógł zostać umorzony, należało wykazać władzom Warszawy (tj. beneficjentowi podatku) oraz organom skarbowym, że zachodzą ustawowe przesłanki umorzenia. Prawnicy White & Case uargumentowali, że za umorzeniem przemawia nie tylko ważny interes podatników (tj. obydwu rodzin), ale przede wszystkim interes publiczny, co zgodnie z Ordynacją podatkową pozwala na umorzenie zaległego podatku. Argumentację tę podzieliła Prezydent Warszawy, wyrażając zgodę na umorzenie oraz Naczelnik Urzędu Skarbowego, który wydał decyzję o umorzeniu zaległości podatkowych obu rodzin. Szczególnie istotne w kontekście problematyki repatriacji jest przychylenie się przez organy skarbowe do stanowiska, że za umorzeniem podatku przemawia interes publiczny, który wymaga wspierania repatriantów.*

Soltysiński Kawecki & Szlązak: *Pomoc pro bono dotyczy osób indywidualnych, podopiecznych fundacji, samych stowarzyszeń lub fundacji, organizacji pożytku publicznego, miast, gmin, np.: doradztwo prawno-podatkowe dla Fundacji Świętego Mikołaja; usługi doradztwa podatkowego na rzecz Związku Dużych Rodzin Trzy Plus; doradztwo podatkowe dla Stowarzyszenia Rodzin Ofiar Katynia Polski Południowej; doradztwo podatkowe dla fundacji Wyspa Progress; porady z prawa pracy Fundacji Tech Soup; doradztwo prawne dla Miasta Gdyni i klastra INNOeCAR; prawnicy departamentu procesowego reprezentują osoby poszkodowane w wyniku błędów medycznych i członków ich rodziny; departament procesowy reprezentuje osobę ciężko chorą w postępowaniu sądowym z odwołania od decyzji ZUS o odmowie prawa do renty socjalnej; prawnicy procesowi prowadzą sprawy rodzinne i pomagają pro bono osobom, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej; potrzebują profesjonalnego wsparcia, lecz nie mają środków na sfinansowanie obsługi prawnej; kancelaria świadczy pomoc prawną na rzecz fundacji Harambee Polska; koordynujemy działalność poradni prawnej działającej przy kościele pw. Św. Krzyża w Poznaniu; udzielamy porad osobie fizycznej związanych z prawami i wolnościami konstytucyjnymi; departament procesowy reprezentuje skazanego za oszustwo kredytowe w postępowaniu karnym wykonawczym w przedmiocie zarządzania warunkowo zawieszoną kary pozbawienia wolności i w negocjacjach z bankiem; kancelaria pomaga w sprawie z tytułu odpowiedzialności za wady fizyczne nieruchomości.*

Clifford Chance: *Najczęściej pomagamy organizacjom pozarządowym i ich klientom. Technicznie wygląda to tak, że sprawa rejestrowana jest np. na Helsińską Fundację Praw Człowieka, a osoba fizyczna jest klientem tej fundacji. Jedyne w wyjątkowych przypadkach pomagamy osobom fizycznym bezpośrednio. Jest to związane z wymogami dotyczącymi weryfikacji klienta.*

b) Czy prawnicy pomagający pro bono preferują pomagać w sferach, w których czują się ekspertami i z dziedziny prawa, w których specjalizują się na co dzień, czy też są gotowi zapoznać się z nowymi/nietypowymi zagadnieniami (np. przesłedzenie zmian w ustawie prawo wodne pod kątem organizacji "wodniackich" w celu stworzenia ekspertyzy prawnej w tym temacie)?

Kancelarie zdecydowanie preferują dziedziny prawa, w których są ekspertami, gdyż taka pomoc jest najbardziej skuteczna, jednak co do zasady nie wykluczają podjęcia się sprawy, na potrzeby której muszą pozyskać nową wiedzę. Decyzje są podejmowane każdorazowo przy zapoznawaniu się ze stanem faktycznym sprawy.

c) Czy prawnicy angażują się w postępowania sądowe pro bono?

Większość kancelarii angażuje się w sądowe postępowania pro bono.

d) Czy prawnicy angażują się pro bono w postaci działań edukacyjnych, prowadzenia lekcji w szkołach, warsztatów z danej dziedziny prawa?

Kancelarie prowadzą tego typu działalność edukacyjną, a te, które jeszcze tego nie robiły wykazują gotowość.

Wierzbowski Eversheds Sutherland: *Od lat prowadzimy działania wspierające startupy technologiczne. Zdobyliśmy bogate doświadczenie we współpracy z tym środowiskiem, świadcząc bezpłatne usługi prawne m.in. w ramach Programu Internet Start Up. Uczestniczymy w spotkaniach z cyklu Aula Polska, w czasie których dzielimy się z młodymi przedsiębiorcami praktycznymi zagadnieniami dotyczącymi różnych aspektów prowadzenia działalności gospodarczej. W 2010 roku zostaliśmy docenieni przez Aulę za wspieranie polskiej przedsiębiorczości technologicznej. W 2016 r. uruchomiliśmy cykl nieodpłatnych szkoleń Eversheds for Innovation, przygotowany z myślą o startupach, spółkach innowacyjnych i inwestorach. W 2016 r. prawnicy naszej kancelarii prowadzili darmowe konsultacje prawne dla członków TechHubWarsaw. Tech Hub jest międzynarodową społecznością startupów technologicznych i partnerem Google for Entrepreneurs.*

Bird&Bird: *Tak, prawnicy angażują się pro bono także w postaci działań edukacyjnych, prowadzenia lekcji w szkołach, warsztatów z rozmaitych dziedzin prawa i in.*

K&L Gates: *Prawnicy prowadzą lekcje na temat prawa w szkołach.*

Linklaters: *Prawnicy angażowali się m.in. w pomoc w klinikach prawa, czy też prowadząc zajęcia edukacyjne w szkole.*

Kancelarie Polowiec i Wspólnicy, White&Case i Wardyński i Wspólnicy wskazały zaangażowanie w organizowany przez Stowarzyszenie im. Prof. Zbigniewa Hołdy Tydzień Konstytucyjny.

Jak wynika z przedstawionych wyników ankiety polskie kancelarie aktywnie działają na polu poradnictwa pro bono i mają rozwinięte modele organizacji takiej pracy. Znacznie bardziej zaawansowane formy tej organizacji widać w kancelariach międzynarodowych, które często mają rozwiązania takie jak komitety pro bono, czy wręcz koordynują tę działalność globalnie. Jednak i polskie spółki nie pozostają w tyle, a nawet mimo często trudniejszych okoliczności prowadzą imponującą liczbę spraw pro bono zarówno dla organizacji pozarządowych, jak i dla osób fizycznych.

Centrum Pro Bono oraz Polski Związek Pracodawców Prawniczych dziękują za czas poświęcony na wypełnienie ankiety, a przede wszystkim za ciężką pracę i zaangażowanie, jakie wkładają Państwo w pracę pro bono.

**POLSKI ZWIĄZEK
PRACODAWCÓW
PRAWNICZYCH**

Polski Związek Pracodawców Prawniczych założony w 2008 roku jest organizacją pracodawcówskupiającą kancelarie prawne działające na polskim rynku usług prawniczych. Podstawowym celem naszej organizacji jest reprezentowanie interesów kancelarii prawnych, zarówno wobec organów państwowych jak i samorządów zawodowych. Chcemy kształtować dobre praktyki związane z zatrudnieniem w branży prawniczej oraz podejmować działania na rzecz rozwoju tego rynku. Postawione sobie cele i zadania chcemy realizować prezentując nasze opinie w sprawach związanych z zawodami prawniczymi, występując do organów władzy publicznej, samorządów zawodów prawniczych i organizacji prawniczych w sprawach dotyczących pracodawców prawniczych. Opiniowanie założeń i przepisów projektów prawnych to kolejny sposób realizacji naszych celów.

www.pracodawcyprawniczy.org.pl

**Centrum
PRO BONO**

Centrum Pro Bono to program prowadzony od 2007 roku przez Fundację Uniwersyteckich Poradni Prawnych. Centrum pośredniczy pomiędzy organizacjami pozarządowymi, które potrzebują pomocy prawnej, a kancelariami świadczącymi wsparcie prawne pro bono. Dotychczas prawnicy z kancelarii współpracujących z CPB pomogli w blisko 500 sprawach. Dodatkowo kancelarie angażują się w działania edukacyjne, prowadząc szkolenia (m.in. z prawa pracy, ochrony danych osobowych), a także lekcje w szkołach. Centrum Pro Bono współpracuje w portalem NGO.PL, który wspiera przy organizacji m.in. akcji „Zapytaj prawnika o...”. Od kwietnia 2018 roku w dodatku Rzecz o prawie dziennika „Rzeczpospolita” ukazują się artykuły autorstwa prawników współpracujących z CPB, które dotyczą spraw realizowanych w ramach pomocy organizacjom pozarządowym.

www.centrumprobono.pl